

O plačnem sistemu, kakršnega smo poznali pri sedanjih načinih delitve dohodka, kjer so se oblikovala sredstva za plače na osnovi obračunskih plač in kvalifikacijskih sestavov, ne moremo več govoriti. Osební dohodek nima več značaja in tudi ne predstavlja takozvanega materialnega stroška gospodarske organizacije. S tem je podana materialna osnova delavskemu upravljanju, ker ni več dvojnega interesa delavca in gospodarske organiza-

cije. Vsak posameznik je namreč neposredno zainteresiran na čim večjem osebnem dohodku, tega pa lahko doseže le, če gospodarska organizacija realizira čim večji čisti dohodek in to po zaslugi vsega kolektiva. Tako nastopa osebni dohodek kot nova ekonomska kategorija, ki vpliva na večjo produktivnost dela, večji dohodek oziroma čisti dohodek gospodarske organizacije, posega v tržne odnose in je od teh tudi odvisen. S tem izgube tudi tarifne postavke in norme svoj prejšnji značaj. Nič več ne predstavljajo osnove za de-

litiv dohodka med družbo in podjetjem, temveč izključno le merilo za pravilno notranje ugotavljanje osebnih dohodkov na posameznih delovnih mestih. Glede na to bo potrebno, da organi delavskega upravljanja proučijo vse dosedanje tarifne probleme glede na eventualna nesorazmerja, ki nastajajo ob dosedanjih osnovah za ugotavljanje osebnih dohodkov in pripravijo objektivizirane osnove za izdelavo svojim prilikam in potrebam prilagojene-ga tarifnega sistema.

Vojaki so začeli voliti posiance za Zvezno in Republiško skupščino že 7. marca. Volili bodo vse od 18. marca, ko morajo biti volitve po vseh garnizijah zaključene. Ko smo pred dnevi obiskali volišče v garniziji JLA v Kranju, je bilo precej vojakov na volišču. Člani volilne komisije na tem volišču so nam povedali, da je na volišču vse dni precej volivcev - vojakov. Volitve so namreč v vojski precej zamotana stvar, vsak vojak mora dobiti glasovnico iz kraja, kjer stalno živi in mora izpolnjeno poslati nazaj v zapečateni kuverti.

Na sliki: volišče v kranjski garniziji.

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI, ŠT. 20 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 14. MARCA 1958

Pospešene priprave za skupščinske volitve

Kandidati med volivci

V zadnjih dneh so bila na Gorenjskem številna zborovanja

Samo dober teden nas še loči od volitev v Republiški in Zvezni zbor Ljudske skupščine, ki bodo 23. marca. Sledile bodo še volitve v Republiški in Zvezni zbor proizvajalcev iz industrijske, kmetijske skupine in ostalih vej gospodarstva.

Zato so priprave za skupščinske volitve v zadnjih dneh zelo pospešene. Razen organizacijskih in tehničnih priprav je zelo živahna tudi politična aktivnost. Po vseh občinah našega okraja je bilo ta teden mnogo predvolilnih zborovanj v večjem obsegu. Nekaj zborovanj pa se bo zvrstilo še v prihodnjih dneh.

Volivce Senčurja je v torek, 11. marca obiskal predsednik Zveze obrtnih zbornic Jugoslavije, poslanski kandidat za Republiški zbor Ljudske skupščine Slovenije, tovariš Tone Fajfar. Navzočim volivcem, ki so se zbrali v Domu Svobode, je tov. Fajfar govoril o notranji in zunanji politiki naše države in o aktualnih gospodarskih nalogah. Zborovanje je trajalo polni dve uri in pol. Volivci so spraševali kandidata o problemih kmetijstva, pa še o raznih drugih problemih — opozarjali so n. pr. na izred. slabo stanje ceste Kranj-Senčur — dalje so govorili o

obrtiški dejavnosti in o drugih važnih zadevah.

V Predosljah so 12. t. m. zvečer prvič odprli javnosti njihov Prosvetni dom, čeprav še ni v celoti dograjen. Prvič se je tu zbralo kakih 250 volivcev iz Predoselj in Britofa, ki jim je govoril predsednik OLO, poslanski kandidat za Republiški zbor Ljudske skupščine Slovenije, tovariš Miran Košmelj. Poudaril je razne velike uspehe zadnjih let v naši izgradnji socialistične demokracije, govoril je tudi o gospodarskem napredku naše države. Morda prav zato, ker je

kandidat naštel nekaj konkretnih primerov uspehov kot tudi težav pri današnjem razvoju, se je po njegovem govoru oglasilo več volivcev, ki so sodelovali v nadaljnjem razgovoru. Predsednik KZ Janez Kovač je omenil potrebo arondacije zemljišč in druge možnosti za doseg večje proizvodnje v kmetijstvu, govoril je o potrebi štipendiranja in vzgoje mladega strokovnega kadra za kmetijstvo in o raznih drugih vprašanjih. Govorili so tudi drugi volivci n. pr. o socialnem zavarovanju na kmetih, o nujnosti graditve Prosvetnega

doma in o drugih težavah. Kandidat Miran Košmelj jim je na razna vprašanja odgovarjal zelo

zborovanju zadovoljni razhajali.

Na predvolilno zborovanje so se zbrali tudi volivci iz Rupe pri Kranju v sredo, 12. marca. V prostorih osemlet. šole »France Prešeren« jim je govoril kandidat za Zvezni zbor Ljudske skupščine Jugoslavije tov. Boris Zihert. Volivci so zlasti z zanimanjem poslušali razlago o današnjem tehničnem napredku v svetu in pri nas, o nevarni tekmi atomskega oboroževanja in o naporih ter doseženih uspehih naše države za miroljubno reševanje nesoglasij in razlik v mednarodnih družbenih odnosih. Na vprašanja volivcev je tov. Zihert pojasnjeval tudi vlogo naše JLA, govoril je o perspektivah našega kmetijstva in o drugih aktualnih zadevah, ki so navzoče zanimale. Pri tem je omenil, da se izdatki za našo armado vsako leto znižujejo, in da vedno večja sredstva usmerjajo

PREDSEDNIK TITO BO GOVORIL V NEDELJO V BEOGRADU

Predsednik Tito, poslanski kandidat beograjskega volilnega okraja Ču'arice, bo govoril v Beogradu 16. marca. Govor bodo prenašale vse jugoslovanske radijske postaje.

Spričo velikega zanimanja javnosti za govor tov. Tita bi bilo priporočljivo, da organizacije SZDL in druge udi z ozvočenji na javnih krajih omogočijo poslušanje govora čim večjemu številu ljudi.

obširno in razumljivo, tako da so se volivci po 2 in pol urnem

(Nadaljevanje na 2. strani)

PREDVOLILNI RAZGOVOR

Skupščinske volitve in naša prihodnost

Prvi gorenjski mladinci so odšli na avtocesto

V ponedeljek je odšlo iz Kranja 120 gorenjskih mladincev in mladink na avtocesto. Njihova brigada »Stane Zagar« je 7 km od Brezje v Prilepi, kjer imajo urejen taborišče. Gradbišče je oddaljeno komaj 300 m.

Predstavnik BPT iz Tržiča je v imenu kolektiva, ki je prevzel pokroviteljstvo nad brigado, izročil mladincem prapor. Z zastavami, pesmijo in harmonikami so se nato mladinci odpravili skozi mesto na železniško postajo in odpotovali na avtocesto, kjer so te dni že zapele lopate. Med člani prve brigade je pretežno kmečka mladina. Največ se jih je prijavilo iz občine Gorenja vas, od koder je odpotovalo 25 mladincev in mladink. V brigadi sta tudi dva mladinceva, ki sta pred tednom odslužila

Predsednika OLO Kranj, tov. Mirana Košmelja, ki v 36. volilnem okraju v občini Kranj kandidira za poslance v Republiški zbor Ljudske skupščine LRS, smo naprosili za odgovor na vprašanje, kakšne so po njegovem mnenju naloge ljudskih odborov in organov upravljanja pri uresničevanju naše družbeno-ekonomske politike. Tovariš Košmelj je odgovoril takole:

Poslanski kandidati stopamo to pot laže kot doslej pred volivce. Pri vseh dosedanjih parlamentarnih volitvah smo morali prepričevati delovne ljudi o potrebah žrtvovanja, da bi si ustvarili pogoje za boljše življenje. Zdaj so ti najtežji časi že za nami. Uspešno smo zaključili dobo obnove in zgradili glavne objekte težke industrije in energetike, ki že dajejo vidne rezultate. Stevilke nam povedo tole: v primerjavi z letom 1939 smo do leta 1957 povečali industrijsko proizvodnjo v državi za trikrat, kar je v tem času dosegla le redkokatera država na svetu. Vzporedno s tem se je tudi spremenila socialna struktura našega prebivalstva tako, da je odstotek kmečkega prebivalstva padel v Jugoslaviji od predvojnih 75 % na 53 % v letu 1953, to pa pomeni večjo in boljše možnost zaposlitve za našega delovnega človeka. Zlasti v obdobju od leta 1952 dalje beležimo velike uspehe, ki dosežejo svoj vrhunec leta 1957, ko je vrednost industrijske proizvodnje porasla v primerjavi z letom 1956 za 16 %, narodni dohodek v celotnem gospodarstvu pa celo za 21 %.

Vsi ti uspehi so predvsem posledica učinkovitosti našega gospodarskega sistema, ki je po opustitvi administrativnega načina upravljanja v gospodarstvu pričel delovati zelo vzpodbudno. Priče smo ugodnih posledic, ki

jih je prinesla decentralizacija v upravljanju gospodarstva in v reševanju zadev javnega značaja sploh. Novi zakonski predpisi Zvezne ljudske skupščine o delitvi dohodka gospodarskih organizacij, sprejeti na zadnjem zasedanju v decembru 1957, so nov uspešen korak naprej. Isto velja za zakone Zvezne in republiških ljudskih skupščin o

negu človeka. Tako predvideva zvezni perspektivni plan, da se bo v razdobju do leta 1961 letno dvigal skupni družbeni proizvod celotnega gospodarstva za 9,5 %, produktivnost dela povprečno za 7,5 %, sklad osebne potrebnosti za 7,3 % oz. na prebivalca od 4 do 5 %, in sicer potrošnja živil za ca. 5,5 %, potrošnja industrijskega blaga za ca. 9,5 % in družbeni standard, to je sredstva za gradnjo stanovanj, komunalne storitve, splošno in strokovno šolstvo, zdravstveno službo, socialno zavarovanje in socialno varstvo ter kulturo celo za 11,5 %.

To so velike naloge, a vendar jih je mogoče uresničiti. Doseženi rezultati in izkušnje zlasti v letu 1957 so porok za to. Glede razdelitve odgovornosti pri uresničevanju teh nalog pa moramo imeti pred očmi dvoje: eno je zagotavljanje takšne zakonodajne politike v naših zveznih in republiških predstavniških telesih, ki bo vzpodbudno vplivala na rešitev postavljenih nalog ter pravilno razporejala narodni dohodek. Za pravilno delo naših ljudskih skupščin najbrže ni potrebna posebna skrb. Drugo, na kar bi rad posebno opozoril, pa je delo lokalnih predstavniških organov in delovnih ljudi sploh. Uresničitev sprejetih ciljev naše politike zavisi predvsem od njihove dejavnosti. Kot posledica vse močnejšega uveljavljanja delavskega samoupravljanja in komunalnega sistema, naš delovni človek že danes v veliki meri upravlja, samostojno odloča in ureja odnose v svojem podjetju in v svoji komuni. Njegova dolžnost je, da sprejete pravice s pridom uveljavlja in da z danimi sredstvi gospodar kot dober in skrben gospodar. Za neresene naloge je vsak dan manj možnosti sklicevati se na višje organe in forume.

Naj navedem nekaj trenutno najvažnejših nalog. V naših podjetjih je potrebno izboljšati organizacijo dela in izvesti tak način nagrajevanja, ki bo zagotavljal osebne dohodke vsakega člana delovnega kolektiva v odvisnosti od njegovega dela ter preprečeval vsako izkoriščanje znotraj kolektiva. Ta naloga ni lahka, niti je ni mogoče rešiti čez noč, toda pozabiti ne smemo, da smo mi sami poklicani, da jo opravimo. Spremenjen način delitve dohodka bo sam po sebi mnogo pripomogel delovnim kolektivom k odpravljanju slabosti. K spoznanju le-teh je mnogo pripomoglo tudi pismo Izvršnega komiteja ZKJ. Problemom že omenjenih neindustrijskih dejavnosti je okrajni ljudski odbor Kranj posvetil nekaj svojih zadnjih zasedanj. Naloge so sedaj jasne, treba je le še konkretnega dela, ki pa na žalost ni tako, kot bi bilo želeli. Ta slabost ima svoje korenine neredko v dosedanjih miselnosti naših ljudskih odborov, ki so smatrali, da je njihova glavna naloga samo bitka pri razdeljevanju proračunskih sredstev, ne pa tudi ustvarjanje teh sredstev. Tako stojimo nepravilni ob strani, namesto, da bi se lotili dela, čeprav je razpoloženje delovnih ljudi za reševanje teh nalog več kot ugodno.

Često se sprašujemo, kje in kako začeti reševati postavljene naloge in odpravljati slabosti. Odgovor je samo eden: povsod istočasno, najprej pa vsak pri sebi! Samo to je porok za izpolnitev postavljenih nalog. Naša dolžnost je, da odstranimo vedno in povsod te slabosti v korist bolj uspešnega in bolj plodnega dela v bodočnosti, ki je polna realnih možnosti in upravičenih upov za uresničitev najbolj humanih načel življenja. To pa je bistvo socializma, ki ga že gradimo v naši domovini.

Pred odhodom so se mladinci zbrali v prostorih Okr. ljudskega odbora v Kranju, kjer so jih pozdravili predstavniki okrajnih mladinskih in političnih organizacij. Izbrali so tudi svojega komandanta, komandirja in namestnike vseh štirih čet.

kadrovski rok v Skofji Loki. Nista šla domov v Srbijo, marveč sta počakala, da sta skupaj z gorenjsko mladino odšla na gradnjo avtoceste.

Na sliki: odhod brigade »Stane Zagarja« iz Kranja.

K. M.

novih pristojnostih ljudskih odborov.

Zdaj pa imamo skrbno pripravljene perspektivne plane gospodarskega razvoja. Zvezni in republiški plan sta že sprejeta, v okrajih in občinah pa jih bomo še sprejeli. Ti plani izhajajo iz že doseženih materialnih pogojev in odražajo našo politiko za razdobje do leta 1961. Njihov cilj je nadaljnje razvijanje gospodarstva kot celote, a vendar dajejo poseben poudarek tistim dejavnostim, ki jim doslej ni bilo mogoče dati ustreznih materialnih osnov, a to so kmetijstvo, gradbeništvo, promet, trgovina, gostinstvo, turizem in obrt. Druga osnovna značilnost perspektivnih planov pa je vse večja skrb za delov-

TE DNI PO SVETU

V ponedeljek dopoldne so se Ljubljanci poslovili od prvih devetih mladinskih delovnih brigad, ki so odšle na avtocesto Ljubljana-Zagreb. Te brigade bodo postavile naselja za mlade graditelje iz vseh naših republik.

V Bonnu so v ponedeljek objavili, da je bil ustanovljen delovni odbor, ki bo skrbel za propagando proti atomskemu oboroževanju Zahodne Nemčije. Odbor bo v drugi polovici marca organiziral v Frankfurtu veliko zborovanje pod geslom »Boj proti atomski smrti«.

Ameriška atomska podmornica »Scate«, ki je prejšnji teden preplula Atlantik od Amerike do Anglije, ne da bi se dvignila na površje, in je tako dosegla nov rekord, je v ponedeljek odpeljala iz Portlanda proti evropskim pristaniščem.

Zaradi velikih snežnih zametov v Črni gori je bil marsikje ustavljen cestni promet. V noči od ponedeljka na torek je zapadlo en meter snega in več.

Združenje francoskih književnikov je v torek objavilo oster protest proti sklepu oblasti, da prepovedo knjigo Jeana Sartra o položaju v Alžiriji. Varnostni organi so uprizorili preiskavo v eni največjih pariških založb in razmetali stavek Sartrove brošure, ki je bila z vladnim sklepom prepovedana v vsej Franciji.

Jugoslovanski veleposlanik dr. Radivoj Uvalić se je v torek sestal z generalnim sekretarjem Atlantske zveze P. H. Spaakom. Govorila sta o državniški razorožitveni konferenci in drugih perečih mednarodnih vprašanjih.

V torek je prišlo v srednji in zahodni Alžiriji do hudih spopadov. Obe strani — francoska in alžirska — sta utrpeli hude izgube. V vse spopade zadnjih dni je poseglo francosko letalstvo. Pet francoskih letal je bilo sestreljenih, okrog 70 pa poškodovanih.

V torek so sporočili, da namerava poveljnik atlantskih oboroženih sil v Evropi general Norstad predložiti italijanski in ameriški vladi načrt o zgraditvi raketnih oporišč v Piemontu in na Sardiniji. O tem načrtu naj bi razpravljali na bližnjem zasedanju vojaškega sveta Atlantske zveze.

V torek so sporočili, da je v premogovniku blizu Köflacha pri Gradcu nastal v nedeljo požar, ki je zajel področje v dolžini treh in v širini enega kilometra. Sodiijo, da bo škoda znašala okrog 25 milijonov šillingov.

Motorna ladja »Srbija«, ki se je vračala iz Severne Amerike na Reko z okrog 8000 tonami tovora in 20 potniki, je v sredo popoldne nasedla pri Ulcinju v Hrvatskem Primorju.

Pooblaščen grški vladni krogi pravijo, da sedanja grška vlada nima v načrtu udeležiti se razgovorov o ustanavljanju raketnih oporišč v Grčiji. Vladni krogi so dali ta pojasnila v zvezi s člankom v »New York Timesu«, v katerem je rečeno, da bodo na sestanku obrambnih ministrov sprejeli sklep o ustanovitvi oporišč v Franciji, Italiji, Grčiji in Turčiji.

Delegacija Ljudske mladine Jugoslavije bo danes, v petek, odpotovala v Tunis, kamor jo je povabilo mladinsko gibanje stranke Neodestur, nato pa bo odpotovala v Maroko, kjer bo gost mladinskega gibanja stranke Istiklal.

IZDAJA ČASOPISNO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJSEK / TELEFON UREDNIŠTVA STEVILKA 397 — TELEFON UPRAVE ST. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-Z-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DIN, MESEČNA NAROČNINA 50 DIN

LJUDJE IN DOGODKI
SREDOZEMSKI PAKT

Carobni lek? — tako se sprašujejo te dni v Parizu, ko prebirajo novice o najnovejšem predlogu francoskega predsednika vlade Gaillarda o sredozemskem paktu. Vse kaže, da se je francoski premier navdušil za načrt, ki naj bi postal odrešilo

šo metropolo, odkar sta dobila neodvisnost, toda francosko pozelenje po teh ozemljih jih vedno znova spravlja v spor z bivšim kolonialnim gospodarjem. Odkar so francoski bombniki nečloveško napadli tuniško vas Sakiet Sidi Jusuf, povzročili val

na Gaillardove limanice. Glasilo vladne tuniške stranke Neodestur »Al Amal« zavrača ta predlog in pravi, da Tunizija ne bo sodelovala v nobeni »obrambni zvezi, ki bi pustil francoske čete v Tuniziji in ohranil francosko nadvlado v Alžiriji«. Prav to pa je zahrbtni namen francoskega predloga. Pariz bi si rad pridobil mednarodno podporo za svojo kolonialno politiko v Alžiriji, Tunizijo in Maroko pa bi rad znova navezal nase.

V ozadju Gaillardovega predloga je še Sahara, eno najbogatijih področij na svetu z raznimi rudninami. Takšen sredozemski pakt bi odprl vrata mednarodnemu kapitalu za izkoriščanje saharških bogastev, hkrati pa bi naj sodelovanje drugih zahodnih držav pomirilo odpor Arabcev, ki danes onemogoča francosko prodiranje v saharška nedrja.

Sredozemski pakt bi tudi pritegnil Španijo k tesnejšemu sodelovanju z ostalimi zahodnimi državami, uzakoni pa bi sedanjo reakcionarno skupno akcijo Francije in Španije proti svobodoljubnim Arabcem v pokrajini Inbi ob Atlantski obali.

Ze vsi ti razlogi govorijo, da bi takšen pakt le ohranil francoske kolonialne koristi v Severni Afriki in bi torej niti najmanj ne prispeval k mirni ureditvi severnoafriškega vprašanja. Nasprotno, bržkone bi ga samo še bolj zapletel, saj tudi takšen pakt ne bi mogel pogasiti požara alžiriskega boja za svobodo in neodvisnost. Da niti ne omenjamo dejstva, da sami pakti doslej sploh niso reševali mednarodnih problemov, ampak so spravili svetovni položaj v pravo slepo ulico.

Zato tudi en pakt več pomeni lahko le korak nazaj! Carobni lek je v resnici le prikrit strup.

MARTIN TOMAZIČ

Strto telo tuniškega dečka iz bombardirane vasi Sakiet Sidi Jusuf — dokaz francoskih kolonialnih metod

zdravilo za razne bolečine današnje Francije. To naj bi bil sredozemski pakt; vanj pa bi vključili Francijo, Španijo, Maroko, Tunizijo in Alžirijo. Počrneje bi morda sprejeli v članstvo še Libijo, Italijo in Veliko Britanijo, ali pa celo tudi ZDA. Zamisel je torej zelo široka, čeprav še vedno daleč od uresničitve.

Jasno je, da pariški vladi Severna Afrika dela čedalje večje preglavice. Alžir je že zdavnaj več kot samo boleč trn v peti, saj je postal prava odprta rana na francoskem kolonialnem telesu. Maroko in Tunis sta sicer vzpostavila znosne odnose z biv-

ogorčenja med arabskim svetom in splošno zgražanje v svetu, je seveda toplomer odnosov med Francijo in severnoafriškimi deželami občutno padel. Franciji je sicer jasno, da je šla predaleč, težko pa ji je pogoltniti grenko pilulo in žrtvovati del svojega ponosa. Tunizija pa se po drugi strani po vseh teh dogodkih tudi ne bo več poniževala in popuščala. Iz te zagate naj bi njihove odnose zdaj spravil sredozemski pakt.

Toda, čeprav sta Tunis in Maroko še tako mladi državi, vendar imata več ko preveč izkušenj s francosko politiko. Zato tudi zdaj ne bosta zlepa nasedli

kratko, vendar zanimivo

VSAKO LETO 500 KRANJČANOV VEČ

Število prebivalstva v kranjski občini hitro narašča. Podatki kažejo, da se je število prebivalcev na območju bivše mestne občine Kranj povečalo od 15.939 v letu 1948 na 20.060 v letu 1957. Tako poraste število prebivalstva vsako leto za okoli 500 ljudi. Od tega odpade na naravni prirastek okoli 60%, na mehanični prirastek, tedaj priseljevanje, pa okoli 40%. Če upoštevamo te podatke, je povprečno število članov v enem gospodinjstvu na območju mesta Kranja 2,53. In končno — vse to

zahteva letno 190 novih stanovanjskih enot. Odtod torej velika stanovanjska stiska, ki jo je treba postopno reševati.

CENTER ZA GOSPODINJSKO POSPEŠEVALNO SLUŽBO NA JESENICAH

Na torkovi seji je Občinski ljudski odbor med drugim tudi sklenil ustanoviti center za gospodinjstvo pospeševalno službo v občini. Ta zavod bo pomagal ženam pri usposabljanju za gospodinjstvene posle in jih seznanjal s sodobnimi tehničnimi pripomočki. ObLO je sklepal tudi o razdelitvi stanovanjskega sklada.

SKRB ZA OTROKE V RADOVLJIŠKI OBČINI

Pred nedavnim so organizirali avtobusni prevoz otrok iz oddaljenih krajev v radovljiško osemletko. Tako so te ugodnosti deležni tudi otroci iz vasi Kamna gorica in Lipnica, saj so ti do sedaj imeli 1 uro hoda do šole, kar je bilo posebno težavno v zimskem času. Teh otrok je okoli 70. Da bi družine otrok ne bile preveč finančno ogrožene, je del stroškov prevzela občina, nekaj pa bodo prispevali še Zadruga Lancovo in »Okovje« v Kamni gorici. P.

OBRAZI IN POJAVI

NI ČASA ZA LJUDI

V zadnjih mesecih smo prirejali novinarske večere v raznih gorenjskih krajih. Na teh večerih smo — razen razvedrila — skušali posredovati ljudem tudi problematiko ter perspektivo razvoja njihovega kraja. Zato smo novinarji povsod naprosili za sodelovanje na teh prireditvah tudi politične funkcionarje, občinske ljudske odbornike ter odbornike raznih društev. Vsi naproseni so se radi odzvali naši prošnji, da smo novinarji lahko priredili razgovore z njimi o problematiki občine, gospodarskih organizacij, društev in podobno — na odru pred ljudmi. Ta oblika seznanjanja z družbeno ekonomsko, kulturno, športno in drugo problematiko je ljudem nova, pestra, zato je bila za obiskovalce novinarskih večerov zanimiva in so jo povsod pozdravili.

V enem samem primeru pa smo se ob prirejanju teh novinarskih večerov srečali s funkcionarjem, ki ni pokazal volje, da bi sodeloval na novinarskem večeru. Ko smo v eni izmed občin naprosili enega izmed najodgovornejših občinskih ljudskih odbornikov, naj bi imel v dvorani, na odru pred poslušalci razgovor z novinarjem o uresničevanju sklepov OLO o načelih in smernicah za razvoj kmetijstva, trgovine, obrti in turizma v tej občini, ta odbornik ni pristal na tak razgovor pred svojimi volivci. Če želimo kake podatke, nam jih lahko pove takole, v svoji pisarni, ne pa pred ljudmi, je dejal in še dostavil:

»Sicer pa tako ne bi imel dneva časa, ker moram zdajle zvečer še na neke seje.«

Ko je sam začutil svoj nepravilni odnos, se je hotel opravičiti, češ da ni prej natanko vedel, kaj hočemo od njega in da bi sicer eventualno določil za to koga drugega izmed odbornikov.

Čeprav je ravno v tej občini tiste dni nekaj posameznikov skušalo kvariti predvolilno vzdušje z

razširjanjem mnenja, češ da se ne splača iti volit, se temu odborniku ni zdelo vredno, da bi tudi pestro obliko novinarskega večera uporabil kot priložnost, da bi razložil pred volivci problematiko nekaterih področij, ki ljudi še zlasti zanimajo ter načrte ljudskega odbora za urejanje teh vprašanj. Mar je res samo slučajno to, da je politično vzdušje slabše kot drugje, ravno v občini, kjer nekateri odborniki niso zainteresirani za to, da bi stopili pred svoje volivce?

V takih primerih je vredno pozornosti bistvo pojava. Posamezniki v raznih organih namreč ne čutijo dovolj pomena javnega mnenja, ne čutijo, kako nujno potreben je neposreden stik z ljudmi. Taki odborniki pogosto podcenjujejo tudi vlogo zborov volivcev. V isto vrsto pa sodijo tudi pojavi, ki jih zasledimo v nekaterih podjetjih, zadrugah in drugod, kjer upravni organi ne prislusnejejo mnenju volivcev in jih ne obveščajo o svojem delu. Takšno ravnanje pa sodi v času, ko se vključuje v upravljanje družbenih zadev čedalje širši krog državljanov, vedno bolj v preteklost, med preživele metode dela. Ljudje zdaj upravičeno zahtevajo, da jih organi upravljanja redno obveščajo o vseh pomembnih zadevah ter se čutijo upravičeno prikrajšane pri svojih pravicah, če se to ne dogaja. V primerih, ko so ljudje seznanjeni s problemi in sklepi svojih organov, se tudi bolj zavzemajo za uresničevanje nalog ter pri tem aktivno sodelujejo, ker se čutijo soodgovorne. Koristna je praksa nekaterih teh organov, ki so začeli prirejati razne ankete (n. pr. nedavna anketa v jeseniški Železarni), javne razprave (denimo v Kranju o tem, kje naj bo avtobusna postaja) in podobne oblike konsultacije s širšim krogom volivcev. Primer, ki smo ga opisali uvodoma, pa kaže, da jim je ponekod pomembnejše vse prej kot pa najvažnejše — stik z ljudmi. Take posameznike pa čas pušča za seboj. Z.

Kandidati med volivci

(Nadaljevanje s 1. strani)

mo za boljše življenje delovnih ljudi, za napredek našega gospodarstva in tudi kmetijstva, ki bo v bodočih letih prejelo veliko pomoč, da bi čimprej v razvoju dohitelo veliki skok industrije in vsestranskega ostalega napredka pri nas.

Predvolilnega zborovanja na Zlatem polju pri Kranju, ki je bilo v torek, se je udeležila poslanka za Republiški zbor Ljudske skupščine Slovenije tov. prof. Smilja Gostiševa.

Po njenem govoru se je razvila živahna razprava zlasti o novem načinu delitve dohodka gospodarskih organizacij in o odnosu oziroma sodelovanju med gospodarskimi organizacijami in komunjo. Na nekatera konkretna vprašanja o komunalni ureditvi naselja na Zlatem polju in o drugih raznih zadevah je volivcem odgovarjal tudi predsednik Sveta za komunalne in stanovanjske zadeve, tov. Mile Vozel.

NE LOKALISTIČNE TEŽNJE, AMPAK KORIST SKUPNOSTI!

Kljub debelemu snegu se je na predvolilnem zborovanju v Boh. Bistrici zbralo kar okrog 130 ljudi. Govoril jim je poslanski kandidat za Zvezni zbor Zvezne ljudske skupščine tovariš Vinko Hafner.

Govorec o dosedanjih uspehih naše družbene in gospodarske graditve je tov. Hafner poudaril zlasti uspehe v letu 1957, ki pomeni važno prelomnico v nadaljnjem razvoju naše družbene ureditve: po eni strani nam leto 1957 daje koristne izkušnje za

naša kronika

Nič več grupnih delavskih svetov v Železarni?

Dosedanje razprave o volitvah v delavske svete v jeseniški železarni so odkrile nekaj novih predlogov in misli. Vodstva političnih organizacij so predloge upoštevala in predlagala upravi podjetja, da bi z novimi volitvami odpravili grupne delavske svete. Svoj predlog utemeljujejo s tem, da grupni delavski sveti nimajo gospodarske osnove za nadaljnje delo in razvoj. Zaradi tega so dosedanja grupni delavski sveti postajali vse bolj pasivni, le redki so se pogosteje sestajali, razpravljali pa so o problemih, ki jih lahko rešujejo tudi sindikalne organizacije.

Na prihodnji seji bo osrednji delavski svet razpravljal o teh vprašanjih, sklepal ali bodo še obstojali grupni delavski sveti in razpisal nove volitve.

-k-

125 MILIJONOV ZA MANJŠE INVESTICIJE V ŽELEZARNI

Iz sklada za splošno uporabo, bo delovni kolektiv jeseniške železarne porabil skoraj 125 milijonov dinarjev za manjše investicije v podjetju. Med drugim bodo razširili elektroodni oddelek, kajti po jeseniških varilnih žicah in elektrodah je tudi na zunanjih tržiščih vedno večje povpraševanje. Nabava novih naprav in razširitev obrata bo stala okrog 41,5 milijona din, z manjšimi investicijami bodo izboljšali tudi naprave za izdelavo žičnikov, za izdelovanje praška za varjenje in podobno, za kar so predvideli 18 milijonov; nabavili bodo tudi novo premično dvigalo za potrebe transportnega oddelka in razne druge naprave.

-k-

ZDRAVSTVENO PREDAVANJE V TRŽIČU

Komisija za higiensko in tehnično zaščito je s pomočjo drugih organizacij Bombažne predilnice in tkalnice v Tržiču organizirala ta teden v torek in sredo zanimivo zdravstveno predavanje o raku na maternici. V predavalnici podjetja so prikazovali film o tej bolezni. Dr. Andrej Robič in medicinska sestra Vogelnikova pa sta na razumljiv, poljuden način tolmačila znake obolenja in način zdravljenja. Dvorana je bila vedno nabito polna, kajti prihajale so žene ne le iz BPT, marveč iz vsega Tržiča. Zato so petkrat ponovili predavanje filma in tolmačenje. Ob tej priložnosti se je pokazalo, da v Tržiču primanjkuje takih in podobnih predavanj in da se ljudje za taka vprašanja zelo zanimajo.

K. M.

Posvetovanje kranjskih družbenih delavk

Zaščita otrok bo razbremenila delovno ženo

Nikjer naj ne bo stanovanj brez prostora za otroke - Za šolske otroke
dnevna zavetišča - Ženo tudi na vodilna delovna mesta

V okviru proslav 8. marca — Dneva žena, je Občinski odbor SZDL Kranj priredil v torek posvetovanje tistih žena kranjske občine, ki sodelujejo v organih delavskega in družbenega upravljanja. Žene so na posvetovanju govorile o vlogi žena v organih upravljanja, razbremenitvi delovnih žena, problemih zaposlene žene in zdravstvene službe. Anketa, na katero so odgovarjale žene, kaže, da delajo žene po svoji redni službi doma še povprečno 6 in pol ur dnevno. Za preobremenjenost žena slabo vpliva na počutje vse družine. Otroci so še vedno v večini primerov prepričani sami sebi, vrtci so že se-

daj prenatrpani itd. Preobremenjenost je največja še predvsem pri ženi-delavki. Niso zato redki primeri, da nekateri otroci delavk dosega v šoli slabše uspehe, ker jim mati ne utegne zaradi preobremenjenosti pomagati. Tudi za vse predšolske otroke še ni poskrbljeno. Ne samo to, da so vrtci prenatrpani — okoli 150 prošenj čaka še vedno nerešenih. Ureditev teh problemov bo treba v prihodnje iskati za predšolske otroke prav v okviru stanovanjskih skupnosti. Žene, ki sodelujejo v hišnih svetih, šolskih odborih in drugih organih upravljanja, naj bi bile še v prvi vrsti tiste, ki naj bi se zavzemale, da se stanova-

nja brez dnevnih prostorov za otroke in skupnih moderniziranih pralnic ne bodo več gradila. Za šolske otroke pa bi morali poskrbeti, da bi dobili potrebno pomoč in tudi nadzorstvo pri učenju. Morda bi s tem v zvezi kazalo razmisliti o dnevnih zavetiščih za šolske otroke v okviru stanovanjskih skupnosti, v posameznih stanovanjskih blokih in podobno. Če bi bili otroci v času materine odsotnosti dobro poskrbljeni, bi prav gotovo dobro vplivalo na večjo storilnost in na večjo sproščenost žena pri njihovem delu. To bi bilo hkrati tudi najboljša zagotovilo, da bi v organih delavskega in druž-

benega upravljanja bilo več žena, da bi jim nudili možnost za strokovno izpopolnjevanje ter tako zagotovili, da bodo tudi žene prišle na vodilna delovna mesta. Sedaj je namreč še pretežni del žena na nekvalificiranih delovnih mestih. Od 5.229 žena-delavk v kranjskem okraju je n. pr. samo 21 visoko kvalificiranih in kar 2407 polkvalificiranih in 1925 nekvalificiranih. Med 1909 uslužbenkami v kranjskem okraju pa je 830 žena z nižjo strokovno izobrazbo in le 169 z visoko izobrazbo. Te številke prav gotovo kažejo, da je povprečni nivo izobrazbe žena še nizek. Tu je tudi pregraja za hitro napredovanje žena na delovnih mestih. Toda — precej je še delovnih mest, kjer so se žene že dobro uveljavile. Verjetno pa je še nekaj takih delovnih mest, kjer bi žena lahko uspešno delala. Ta delovna mesta bi lahko ugotovili z analitsko oceno delovnih mest. Zato se tudi tu odpira ženam novo področje dela. Lj.

Zaprašeno ozadje tržiških mlinov

Nekaj pojasnil podjetja »Klasje« na že objavljeni članek: Rakova pot mlinov v Retnjah — Upajo, da bo sodišče razpršilo marsikatero nejasno ozadje dosedanjega stanja.

V petek, 7. t. m. je naš list objavil krajši članek o neurejenem stanju v tržiških mlinih. Med drugim je bilo rečeno, da je trgovsko podjetje »Klasje« v Kranju prenehalo dajati žito v mletje tržiškim mlinom in da bi vzroke za to lahko povedali v podjetju »Klasje«. Za to, da so namreč tržiški mlini morali ustaviti svojo dejavnost in prišli v današnje zagato, je dalo neposredni povod podjetje »Klasje«, ki jim kot edini dobavitelj ni več zaupalo žita in je ustavilo vse dobave v omenjena mлина.

»Mlinsko podjetje Tržič (ki ima dva obrata) je v zadnjem desetletju menjalo razne gospodarje in šlo iz rok v roke, oz. je uslužnostno mlelo žito za razna podjetja,« nam je pojasnil direktor podjetja »Klasje« tov. Janko Valentinčič. Po njegovih besedah se je teh mlinov vsak izogibal, ker s svojimi zastarelimi in neustreznimi napravami nista niti ekonomsko rentabilna, da o kvaliteti mlevskih izdelkov, o sanitarnih in drugih pogojih sploh ne govorimo. Najbolj pa so na veliko nerednost in neurejenost kazali stalni veliki primanjkljaji pri inventurah. Tožbe zaradi primanjkljajev žita oziroma moke v teh mlinih se vlečejo druga za drugo že dolga leta nazaj. Nekateri mlinarji in obratovodje, ki so bili pred sodiščem, so zaradi pomanjkanja tovrstnih delavcev vedno znova prišli na prejšnje delovno mesto in neredi, primanjkljaji, malverzacije so se pričele znova.

Podjetje »Klasje« se je po večkratnih slabih izkušnjah šele lani aprila odločilo, da ne da več žita v tržiške mline. Ob inventuri 20. IV. 1956 je bil namreč spet primanjkljaj 5.500 kg

pšenice. Sledile pa so obljube in zagotovila, da bodo izmenjali odgovorne ljudi in da se podobne nevedčnosti ne bodo več dogajale. Sposobnih mlinarjev pa niso našli in kolesa v mlinih so se vrtela po starem naprej. Tako je v letu 1957 nastal ponoven primanjkljaj žita v skupni vrednosti 272.500 dinarjev. Ta primanjkljaj je potem mlinsko podjetje v Tržiču res poravnalo, toda pokazalo se je, da stare slabosti še niso bile odpravljene.

Nekaj zanimivosti, ki se tičejo teh mlinov, je res vredno, da se jih objavi. Tako je n. pr. bivša lastnica mlina, Popovičeva, ki je bila tam zaposlena, imela doma kar 200 kokoši! Za prehrano tolikim kokošim je kupila v 1956. letu, tako pravi tov. Valentinčič, samo 250 kg žita, kar bi po njegovem mnenju zadostovalo komaj za dobrih 10 dni. Značilno je, da je bilo konec kokoške farme takoj, ko mlin ni več dobival žita v mletje.

Morda ne bi bilo odveč omeniti tudi spretno zložene vreče moke v tankajšnjem mlinu, s

čemer so ob pregledu uspeli prikriti večjo količino primanjkljaja za 1956. leto. Sele naknadni natančnejši pregled je odkril to njihovo ukano.

Nerazumljiv je bil tudi postopek zanimljive inšpekcije iz Kranja. Ko so lani spet pred sodiščem ugotavljali vzroke primanjkljaja v tem mlinu, je vse na sodišču iznenadila izjava predstavnika sanitarne inšpekcije, češ, da so morali sežgati 1500 kg žita, ker je bilo okuženo po pšeničnem rilčkarju. Nerazumljivo pa je, da so tolikšno količino sežgali brez komisijske ugotovitve, brez zapisnika, da niso niti smatrali za potrebno, da bi zavrteli telefon in obvestili o tem lastnika tega žita (podjetje »Klasje«), ki je za ta sežig zvedelo šele na sodišču.

Vsa zadeva je ponovno pred sodiščem, ki bo skušalo ugotoviti prave vzroke neredov in primanjkljajev v tržiških mlinih in razčistiti ozadje, izdatno zaprašeno z moko naše skupne lastnine.

K. M.

Pomanjkanje lokalov ovira razvoj obrti

PODJETJE »GORENJSKA OBLAČILNICA« V KRANJU UKI
NJA DELAVNICO ZA IZDELOVANJE OBLEK PO MERI, KER
SO MU ODPOVEDANI PROSTORI V PRIVATNEM PO-
SLOPU

Oddelek »Gorenjske oblačilnice« na Partizanski cesti v Kranju, ki izdeluje obleke po meri, ne sprejema več naročil. To obvestilo je javnost neprijetno presenetilo, zlasti še spričo tega, da je minilo komaj mesec dni, kar je Okrajni odbor sprejel sklep o načelih in smernicah, kako v prihodnje bolj pospeševati obrt na Gorenjskem.

Poznamali smo se za vzrok, ki je »Gorenjsko oblačilnico« napotil k temu koraku. Odgovor: privatnik, ki je kupil poslopje, v katerem je ta oddelek Gorenj-

ske oblačilnice, je sodnijsko odpovedal lokal, ker ga bo uporabljal za fotografski atelje. Delavnica, v kateri so doslej izdelovali obleke po meri in ki je imela lani okrog 1200 strank, se bo morala torej v kratkem umakniti oziroma bi se, če morala umakniti manj potrebni obrtni dejavnosti, čeprav jo bomo v Kranju zelo pogrešali.

Ta primer kaže, kako nujno bi bilo v interesu prebivalcev čimprej sprejeti občinske odloke o namembnosti posameznih lokalov. Ti odloki ne bodo vplivali na lastništvo, pač pa bodo smeli lastniki in hišni sveti potlej odajati lokale le za take panoge, ki so na posameznih krajih potrebne glede na interese prebivalstva. Kot smo zvedeli, Občinski ljudski odbor Kranj že pripravlja predlog tega odloka. Jasno pa je, da tudi ti odloki ne bodo mogli temeljito urediti takih problemov, kakršnega čuti zdaj »Gorenjska oblačilnica« in

8 MILIJONSKA ŠKODA ZARADI POŽAROV

Nad osem milijonov škode so povzročili lani požari v kamniški občini, gasilci pa so obvarovali za 20 milijonov ljudskega premoženja. Pri gasilskih nastopih se je pokazalo, kako nujno je potrebno, da manjša gasilska društva — v občini jih je 18 s 787 delovnimi člani — dobijo več usposobljen, poveljniškega kadra. Tri gasilske družine n. pr. nimajo niti po enega izprašane-ga gasilca.

Avtobus »Planike« je v torek na zasneženi cesti zaneslo s ceste, k sreči brez hudih posledic

Drobci o našem razvoju

Navada je, da razpravljamo predvsem o težavah in pomanjkljivostih, manj pa o uspehih. To pa nam včasih nehoti zamegljuje pravo podobo našega razvoja, zato je prav, da imamo pred očmi tudi naše uspehe.

Evo primerjave med tempom razvoja industrijske proizvodnje v Jugoslaviji in v nekaterih drugih državah: od leta 1953 na 1957 se je industrijska proizvodnja v Nemčiji povečala za 46%, v Avstriji za 44%, v Franciji za 40%, na Nizozemskem za 23 odstotkov, v Angliji za 16%, pri nas v Jugoslaviji pa za več kot — 70 odstotkov.

Brez teh številke pa tudi sami vemo, koliko je zdaj podjetij, ki jih pred desetimi, petnajstimi leti sploh še ni bilo, druga pa so se izdatno povečala. Nekdaj smo mnogi delo zaman iskali, zdaj pa slišimo povsod: »Bi že šlo, če bi imeli več ljudi!«

Zdaj delamo že sami mnoge izdelke, ki smo jih prej samo uvažali. Med takimi novimi izdelki so: kamioni, avtobusi, traktorji, kolesa, ure, radijski sprejemniki, telefonske centrale in aparati, rentgenski aparati, penicilin, fotografski material, rotacijski papir, koks, benzol, motorne lokomotive, vagoni, polivinil, mleko v prahu in še številni drugi.

Proizvodnja izdelkov se je povečala takole:

	1939	1957
Elektroenergija (mil. kWh)	1173	6250
Premog (mil. ton)	7	18
Nafta (tisoč ton)	1	396
Jeklo (tisoč ton)	235	1049
Metalurški koks (tisoč ton)	—	1037
Aluminij (tisoč ton)	2	19
Elektrolitski baker (tisoč ton)	12	30
Svinec (tisoč ton)	11	78
Votlo steklo (tisoč t)	11	34
Cement (tisoč ton)	894	933
Zveplena kislina (tisoč ton)	23	124
Kmetijski stroji (tisoč ton)	2	18
Tovornjaki (kosov)	—	3459
Rezan les (tisoč kub. met.)	1922	1850
Termični aparati (t)	48	3095
Bombažne tkanine (milij. kv. m)	111	208
Volnene tkanine (mil. kv. m)	12	34
Obutev (mil. parov)	9	21
Jedilno olje (tisoč ton)	21	33
Sladkor (tisoč ton)	108	219
Tobačni izdelki (tisoč ton)	12	18

Naše gospodarstvo pa je sorazmerno še vedno zaostalo, čeprav je tempo povečanja naše industrijske proizvodnje hitrejši kot v drugih državah. Ne smemo namreč pozabiti, da smo bili do osvoboditve še polkolonialna država...

V KRANJSKI OBČINI 2000 PRO- SENJ ZA STANOVANJA

Pri Stanovanjski upravi v Kranju je bilo 31. decembra lani vloženi 1825 prošnji za stanovanja. Tu pa niso upoštevane prošnje, ki so jih vložili prosilci pri krajevnih uradih in v podjetjih. Skupno je samo zelo nujnih prosilcev za stanovanje v kranjski občini 1287, od tega 233 za sobe ali garsonjere, 582 za enosobna stanovanja, 408 za dvosobna, 55 za trosobna in 9 za štirisobna stanovanja. Vsi prosilci hkrati ne bodo mogli priti na vrsto, postopoma pa se bo stiska prav gotovo omilila. Letos pričakujemo, da bodo dograjena stanovanja, ki jih gradijo nekatera podjetja, kot »Sava«, »Standard«, »Iskra«, »Tiskarina« in Komunalna banka, Komanda JLA, trgovsko podjetje »Klasje« in Tekstilna šola. Prav bi bilo, da bi tudi ostala podjetja posvetila čim več skrbi stanovanjskemu problemu.

LETOS V ŽELEZARNI NAD 818 TISOČ TON PROIZVODOV

Po letošnjem družbenem planu je predvideno, da bodo v jeniški železarni proizvedli nad 818 tisoč raznih proizvodov. Če bodo surovinske in ostale razmere ugodne, bodo ta plan še presegli. Ta dokazuje tudi izpolnitev plana za mesec februar in januar. Za februar so presegli mesečni plan proizvodnje za nekaj nad 8%, za januar pa celo za 11%. -k-

U Podnartu so zborovali zadrugarji

V nedeljo, 9. marca t. l., je bil v Podnartu redni letni občni zbor Kmetijske zadruge Podnart. Iz poročil je bilo razvidno, da je imela KZ v preteklem poslovnem letu 47.941.617 din prometa, 5.518.520 din več kot v letu 1956. Razen lesa se je v vseh panogah povečal promet, predvsem pa promet z gradbenim materialom in umetnimi gnojili. Zadrugniki so nabavili pri zadrugi 55.000 kg umetnih gnojil in 700 kg škropiv. Vrednost odkupljenih kmetijskih pridelkov, v številki les, je znašala nad 23 milijonov din. Od tega je bilo za 8.500.000 din goveje živine in prašičev. Problem odkupa mleka je bil v letu 1957 v glavnem rešen s predelavo v mlečne izdelke. V letu 1957 sta bili iz republiškega in okrajnega sklada za pospeševanje kmetijstva urejeni dve sadni plantaži: na Prezrenjah, na površini 2 ha, ki je že dokončno urejena in v vasi Poljščica, na površini 10 ha, ki bo dokončno urejena v letu 1958. Skupna površina, zasajena

z ribezom, pa znaša 70 a. Razmeroma aktiven je bil tudi čebelarški odsek, v katerega je vključenih 16 čebelarjev s 114 žnidaršiči in 34 kranjiči. Hranilno kreditni odsek je imel 54 vlagateljev, vrednost vlog pa je znašala 868.195 din. V preteklem letu so vloge narasle za 191 tisoč 471 din. Aktiv sekcije ženazadružnic in aktiv mladih zadrugnikov sta bila ustanovljena v letu 1956, vendar v preteklem letu nista pokazala posebnega razmaha.

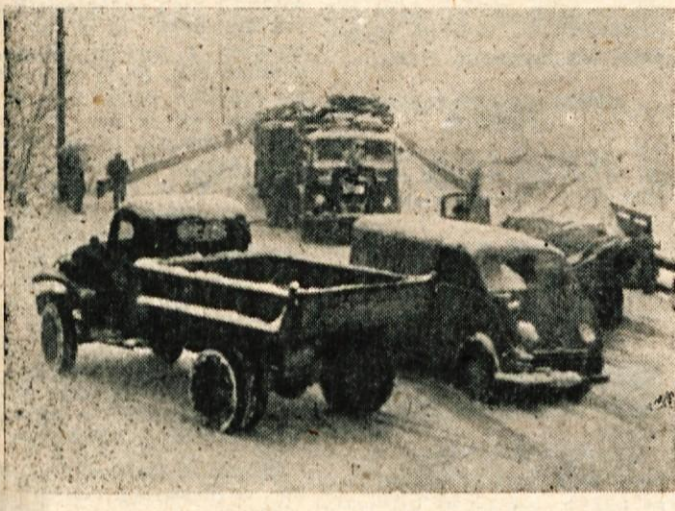
Po zelo živahni razpravi so zadrugniki potrdili gospodarski načrt za letošnje leto, potrdili več važnih sklepov in dali nekaj navodil za delo novemu UO.

Gospodarski načrt KZ Podnart predvideva, da je potrebno v tem letu napraviti vsaj 25 analiz zemlje v različnih krajih in pričeti s smotrnejšim gnojenjem. Po dosedanjih ugotovitvah je s hlevskim gnojem gnojnih le 5% zemlje, z umetnimi gnojili pa okoli 35%. Predpisno

pa je v preteklosti bila gnojna zemlja le na nekaj hektarih. Na območju KZ manjka zemlji predvsem apna, zato bodo že letos uporabili večje količine satubacijskega mulja. — Tudi gradnja silosov imajo v načrtu. Obdržali bodo kolektivno zavarovanje živine. Tudi letos bodo škropili krompirišča in sadno drevje. Kolektivno bodo naročili Kmečki glas. Zaradi zelo raztresenega terena stroji v preteklih letih niso bili pravilno izkoriščeni, zato bodo po vaseh ustanovili vaške skupnosti, ki jim bodo dodelili stroje, nekaj novih pa bodo letos tudi še kupili.

Živihna je bila razprava o dvojitavi trgovine od KZ. Sklenili so, naj bi trgovino prevzela trgovska mreža, zadruga pa se bo posvetila le kmetijski dejavnosti.

Podan je bil tudi predlog za združitve KZ Podnart, Dobrava in Ljubno, vendar se zadrugniki za ta predlog niso preveč ogrevali, zato je bila zadeva za zdaj odložena. C. R.

»Sušec ima rep zaviti« — v torek je počteno ponagajal vozilom v Kranju

MLADA RAST

ALI ŽE VESTE...

... da je kranjsko delavsko prosvetno društvo »Svoboda« priredilo v nedeljo dopoldne zanimivo tekmovanje pionirjev pod naslovom: Mamice, pogledite nas. To tekmovanje je bilo organizirano po vzorcu Kaj veš, kaj znaš, ... da se je prijavilo kar lepo število junakov v starosti od treh do dvanajstih let, ki so hoteli pokazati kaj vse zmorejo in znajo, ... da so tekmovali posamezno in tudi v dvojicah z recitacijami, pevskimimi točkami, igrali so pa tudi na violino in klavir, ... da je prvo nagrado prejel Stajnkó Dušan, ki je prav umeetniško zaigral na violino res težko skladbico, ... da je pa največje priznanje doživela triletna Bernardka Bregarjeva z deklamacijo »Medvedek«, ... da so prejeli lepe nagrade še: Jurgele Alenka, Kristan Jaro, Batič Evica, Pajo Pišta, Eržen Matjaž in Gruden Iva, Kolman Irena in Čuk Slavko, ... da to tekmovanje ni bilo prvo in ne zadnje. Da se za naslednje tekmovanje že pripravlja kar lepo število kranjskih pionirjev in pionirk, ... da bi bilo pa dobro organizirati naslednje tekmovanje tako, da bi se povabilo tudi male umetnike, ki žive v okolici Kranja ali pa kar z vse Gorènjske, ... da bi pa naše DPD »Svoboda« organiziralo podobno tekmovanje tudi za naše mladince, ki bi morda pokazali mnogo več kakor pa pionirčki, ... da

Iz dedkovega nabicalnika Kako je nastal metulj smrtoglavec?

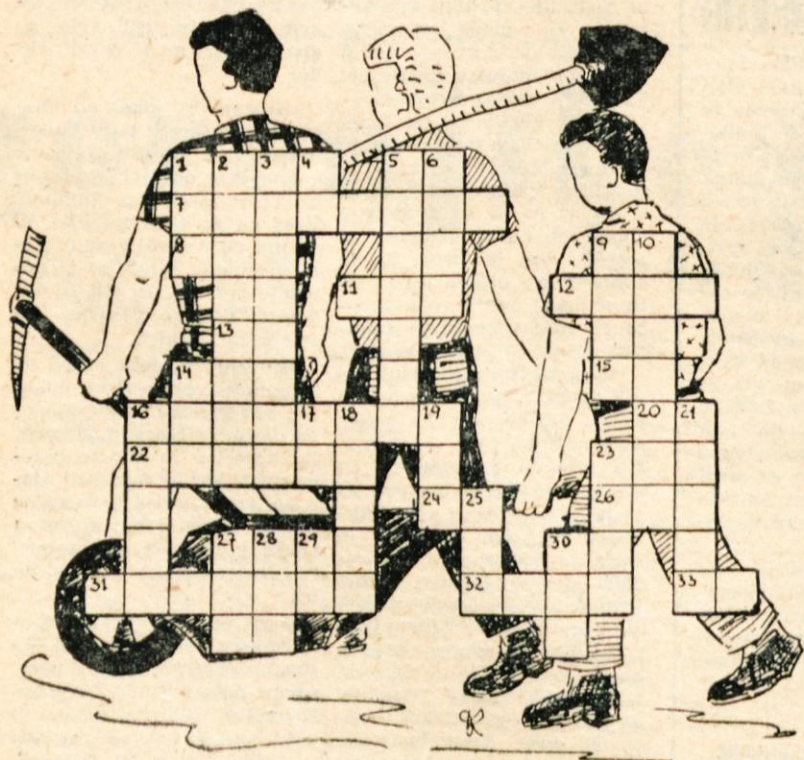
Brezskrbno je letal od cveta na cvet, lep, živopisan metulj. Na svojo lepoto je bil zelo ponosen. Vendar ga je nekaj težilo, ni mu dalo miru. Bil je majhen, droben in neznan. Rad bi postal večji, da bi ga vsakdo opazil, pozdravil ali vsaj nagovoril. Toda, kako naj se uresniči ta pobožna želja. Pa se je le spomnil Bele Lilije, one lilije, o kateri je šel glas po deželi, da marsikaj ve in tudi zna. Nekega lepega dne se je res ojunatil, se odel v svatovsko oblačilo in odjadral na pot. Ob ogradi razprostranega vrta je slonela Bela Lilija. Metuljček se je pred njo globoko priklonil in razodel svojo prošnjo. Lilija se mu je nasmehnila in rekla: »Dvakrat te lahko spremenim.« Pokropila ga je z bisernimi kapljicami in gledal v trenutku je postal velik in na krilih mu je odsevala mrtvaška glava. Lepo se je Liliji zahvalil in odletel. Njegovi sovrstniki so onemeli, ko je

prijadral med nje — razpršili so se takoj na vse strani, ker so se ga bali. Iskal si je novih prijateljev, nove družbe. Zastonj vse poskušanje, vsi so bežali pred njim. Preveč jih je spominjal smrti. Ves žalosten in turoben je posedel dan na dan po skritih cvetovih, na osamljenih travnikih. Hiral je in iskal leka bolečini in osamljenosti. Pa se je nekega dne spomnil Bele Lilije, cvetke, ki mu je uslišala prošnjo. Zajadral je zopet proti oni ogradi in poprosil je Lilijo, naj se ga usmili in ga naredi takega, kakršen je bil. Bela Lilija pa je odgovorila: »Spremenim ti lahko samo velikost, boš zadovoljen?« »Da,« je komaj dahnil metulj. In gledal, v trenutku je postal manjši, spremenil se je skoraj ves, le mrtvaška glava je ostala. Ostalo mu je tudi ime še danes, dall so mu ga takrat njegovi vrstniki.

Dolinar Štefi, dijak, Cerklje

Križanka: NA AVTOSTRADO

Vodoravno: 1. dvoživka; 7. skupno ime za Evropo in Azijo; 8. domače živali, grška črka; 9. začetnici imena in priimka predsednika Jugoslavije; 11. športna disciplina, sorodnik fižola; 12. pisalna potrebščina; 13. začetnici imena - priimka slovenskega pesnika - prevajalca (Alojz ...); 4. pod, 15. vas s krasnim perjem; 27. plug; 30. grška črka; 31. papiga - samec; 32. polna luna; 33. egipčansko božanstvo. Navpično: 1. del hlac; 2. prebivalec enega kontinenta; 3. morska žival podobna klobasi; 4. isti črki; 5. moško ime; 6. drog; 9. gozdne živali z bodlami; 10. skupina mladincev - delav-

blizu Ljubljane; 16. snidenje; 20. igralna karta; 22. žensko ime; 23. lirске pesmi; 24. ploskovna mera; 26. ptica

POSETNIKA

KRISTJAN LEVAR-TAŠNIK

Kaj je ta tovariš po poklicu

Rešitev: tiskarski ravnatelj.

cev; 14. glavni števnik; 16. drevesni sok; 17. ako; 18. patrona; 19. doba, vek; 21. smeri neba; 23. mamilo; 25. alkoholna pijača; 27. bolezen, vodna žival; 28. turški plemič; 29. italijanski spolnik; 30. dvojica.

Rešitev: ZABA, NL, EVRAZJA, PSI, KA, R, LO, O, PI, E, PAPAČAJ, MIAJ, RA, KA, R, ODE, O, B, AR, PAV, L, RA, TLA, A, IC, SREČNAJE, AS, MICI, RU, JB, TZ, BOB, PEHO, AG, L, EL, ZABA, NL, EVRAZJA, PSI, KA, R, LO, O, PI, E, PAPAČAJ, MIAJ, RA, KA, R, ODE, O, B, AR, PAV, L, RA, TLA, A, IC, SREČNAJE, AS, MICI, RU, JB, TZ, BOB, PEHO, AG, L, EL.

Morska pošast

Njega dni so vsi mornarji verjeli v morske pošasti.

»Ja, ja,« so imeli navado reči. »V morju žive prave pravcate pošasti. Po devdeset čevljev so ti dolge. Glave pa imajo velike kakor zmaji. In iz žrel bruhajo ogenj. Kadar pa zagledajo ladjo, jo obkrožijo in meni nič tebi nič potegnejo na dno morja.«

»Pa ste morsko pošast že kdaj videli?«
»O, ja!«
»O, ja!«

»O, ja! Strašna pošast je bila to,« je razložil mornar, mršav dolgin. »Jadrali smo proti njej, náred za boj, vsak je imel v rokah harpuno. Potlej smo vanjo zagнали vse harpune, kar jih je premogla ladja. Zzzzzzzzz! Zadeli smo jo. Ko pa smo jo potegnili na krov, se je spremenila v drobno morsko lastavico...«

Vsi mornarji so prikimali.

»O, ja!« so dejali. »Vidite, takšne so morske pošasti.«

»Tudi jaz sem jo že videl,« je spregovoril drugi mornar, z gosto črno brado.

»Plavala je proti naši ladji, čedalje bolj

se nam je približevala. Vsi smo v en glas zaklicali: Na pomoč! Pošast pa se je spremenila v morsko zvezdo.«

njimi. »Bila je črna kakor tuš, iz nosu pa se ji je kadilo. Ko smo pripluli do nje, se je ta spak spremenil v morsko želvo.«

»Da, da,« so prikimali zbrani mornarji. »Vidite, takšne so morske pošasti.«

»Jaz pa sem videl morsko pošast — sto petdeset čevljev je bila dolga,« je spregovoril tretji mornar, najstarejši med

»Da, da!« so spet složno prikimali ostali. »Kadarkoli se jim približal, se spremene v kako drugo bitje.«

»Tako je!« In vsi so bili trdno prepričani, da morske pošasti v resnici žive...

Lastovkino pismo

Vsi smo danes ostrmeli, ko je poštar v vas prišel in prinesel belo pismo z znamko iz afriških dežel.

Vsi smo radovedni bili in ovoj odprli smo pa naš Niko, ki v drugi razred hodi, je prebral, kar je bilo napisano:

»Dragi moji vsi vaščani! Dolgo je že res tega, kar sem vaše kraje zapustila in na topli jug s sestricami odšla, vendar pa vas nisem pozabila.«

Tu v afriških deželah toplo sonce sije prav ves dan, me pa letamo okoli in mušice si lovimo, sem in tja, čez hrib in plan.

Kaj bi vam še napisala? Da na tujem je lepo, vendar pa po vaši vasi moje hrepeni oko.

Zdravi preko zime ostanite, ko pa pomlad bo spet prišla, takrat se vrnem tudi jaz. Vas lepo pozdravlja vaša lastovka.»

Dobra knjiga

Dobra knjiga je naša prijateljica. Ona nam pomaga prek pustih dni. Ona nas razvedri, kadar smo čemerni in nesrečni.

Dobra knjiga nas nikdar ne razočara. Uči nas plemenitosti, kaže nam prava pota. Opozarja nas na nevarnosti življenja, varuje nas zlega.

Dobra knjiga nam pomaga lajšati vsakdanje težave in skrbi. Vodi nas v pravljčni svet duševnih lepot. Kaže nam gorje in žalost, veselje in hrepenenje drugih ljudi.

Dobra knjiga nam nudi vedno nekaj minut tibe in mirne sreče. Njen glas je glas nas samih, našega botenja, hrepenenja in iskanja.

Dobra knjiga nas vodi v bajne slovne kraje, pred nami čara čudovite prigode, opisuje slavne pobe junakov. V dobri knjigi spoznavamo tuje narode, njih življenje in navade.

Dobra knjiga je neprecenljiv dar, naš učitelj je, ki naj nam bo vedno ob strani.

Kako se naučim igrati šah?

V. V šahovski igri običajni izrazi

Da bi se v prihodnje čim laže in hitreje lahko pogovarjali o šahovski teoriji, si moramo najprej ogledati vrsto izrazov, ki jih uporabljamo v šahu in brez katerih si šaha skoraj ne moremo zamišljati.

MENJAVA. Nasprotnikovo figuro, ki je zavarovana, smo napadli z našo figuro enake vrednosti. Ker smo na potezi, smo jo vzeli, nasprotnik pa nam - izmenjali smo figuri enake vrednosti. (N. pr. — B: Ke1, Se2; C: Sf4; 1... Sf4xSe2, 2. Ke1 x e2.)

ODSKOČNI ŠAH. B: Ke1, Td1, Ld2; C: Kd6. 1. Ld2 — d3 + — odskočni šah.

ZAČETNA POTEZA. To potezo ima vedno beli, ker vedno začne šahovsko igro. Kdo je beli ali črni, določimo z žrebom, le na turnirjih imamo za to predpisane tablice.

POTEZA. Kaj je to, smo že rekli. Toda v eno potezo moramo vedno šteti n. pr. prvo potezo belega in črnega, drugo potezo belega in črnega itd.

ZRTEV. Za manj vredno nasprotnikovo figuro smo zamenjali svojo, ki je večje vrednosti — ali pa smo za našo figuro dobili v nadomestilo le odločno boljšo pozicijo.

DVOJNI KMET. Na isti liniji sta dva kmeta belega ali črnega (B: Kbl, d2, d4; C: Kc7, d6).

VEČNI ŠAH. Nasprotnikovega kralja lahko šahiramo do neskončnosti, vendar pa se ta šahom ne more izogniti.

PROST KMET. Kmet, pred katerim ni nasprotnikovih kmetov, je prost (B: Kf1, e3, f2, g4; C: Ke7, e4).

VILICE. Istočasno smo s kmetom napadli dve nasprotnikovi figuri (B: Kd3, e3, f4; C: Kg8, Le5, Tg5).

GAMBIT. Ze v začetku igre (otvoritvi) smo žrtvovali kmeta za boljši razvoj.

VEZANI KMETJE. Kmetje iste barve varujejo drug drugega (B: d2, e3, f4, g3; C: a7, b6, c5).

KVALITETA. Za našo manj vredno figuro smo osvojili nasprotnikovo figuro večje vrednosti (n. pr. skakača smo zamenjali s trdnjavo).

SREDNJI KMET. Kmet pred kraljem ali kraljico.

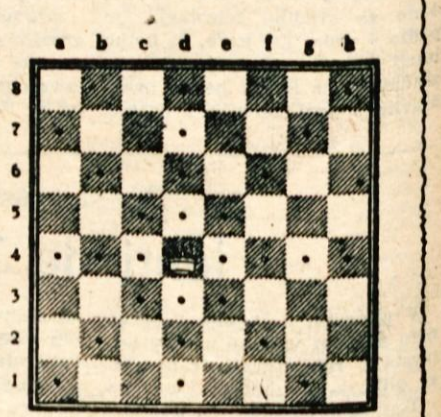
OPOZICIJA. Kralja si stojita nasproti, med njima pa je neparno število praznih polj.

IZOLIRANI KMET. To je tisti kmet, ki ga ne more ščititi kmet iste barve.

OTVORITEV. Srednja igra, Končnica. Vsaka šahovska igra ima običajno 3 dele:

a) med njima več praznih polj. Ko je otvoritev končana, preide šahovska partija v

b) srednjo igro ali središčico. Medtem ko se otvoritev lahko naučimo iz knjig, je središčica prepuščena našim šahovskim zmožnostim. Mnogokrat je konec šahovske igre že v tem delu igre, ker sta moči obeh nasprotnikov neizenačeni. Po končani srednji igri, to je ko sta nasprotnika zmenjala dobro polovico lahkih in težkih figur (lahke figure: skakač in lovec; težke: trdnjava in dama), preidemo v

c) končnico. Tudi ta del šahovske igre se lahko in se moramo naučiti iz knjig, če hočemo biti dober šahist. Nekaj končnic smo si ogledali že v prejšnjih pogovorih, prihodnjč pa se bomo zadržali pri nekaterih končnicah s kmeti.

FaBo

Šest vprašanj
brez odgovorov

V hiši nad gaštejskim klancem,

KJER SE PORAJA ŽIVLJENJE

nika, človeka, moža, se razblinjajo stari predsodki, usiha sramežljivost, vzbuja se samozavest, zaupanje v znanost in pomoč v najrazličnejših težavah, ki jih marsikatera žena dostikrat niti lastnemu možu ne zaupa. To je največji uspeh te male ustanove.

Skrivnost v številkah

Zato je čakalnica vedno bolj polna. »Bolnišnica za ginekologijo in porodništvo«, kot se ustanova imenuje z uradnim naslovom, je vedno bolj obiskana. Samo nekaj podatkov: zmogljivost je preračunana na 1200 pacientk letno. Toda že lani jih je bilo skoraj še enkrat več, namreč 2274 žen, ki so tu iskale pomoči v najrazličnejših tegobah, ki tarejo ženo. Lani je tu zagledalo svet 1077 novih življenj.

Toda to ni glavno. Največji uspeh vidijo v porodnišnici in tem, da so razvili preventivno službo, da se žene zatekajo k njim tudi v raznih drugih težavah in skrbeh. Tako je bilo lani že nič manj kot 1171 ginekoloških pregledov, opravili so 1301 operacijo, med njimi 955 ginekoloških. V dveh letih so pregledali veliko žena, ki so prišle na pregled iz bojazni pred malignimi novotvorbami in odkrili so 26 takih obolenj, ki so bila večinoma še v začetnem stadiju in zato ozdravljiva. Pri 128 transfuzijah so porabili 39.424 mililitrov krvi, ki jo je darovalo 130 krvodajalcev iz Kranja in drugih krajev.

Se in še bi lahko naštevali podatke. Lahko bi napisali reportažo o ženi, ki je dolga, dolga leta hrepenela in sanjala o otroku in šele tu v zdravljenju našla pomoč in pot iz obupa, lahko bi pisali o nesrečnem možu, ki mu je prvič v tej hiši dala

OBISK V KRANJSKI PORODNIŠNICI — VEDNO
VEČ ŽENA IŠČE TU NASVETOV IN POMOČI —
UVELJAVLJA SE PREVENTIVNA SLUŽBA —
STISKA S PROSTOROM — OSEBJE DELA NOČ
IN DAN

analiza samozavest, o stoterih ženah, ki so se izogibale moža, ogrožale zakonsko sožitje in celo obstoj družine. V tej hiši se vse to ureja.

Kako bi...?

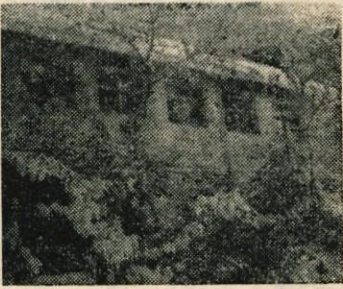
Tako se čestokrat ponavljajo vprašanja na zapisniku, ki ga je ponudil na vpogled dr. Veter ves zaskrbljen. Gre namreč za to, kako bi pridobili nove postelje, razširili zmogljivost te ustanove, da bi ustrezala vedno večjim potrebam. Prav tako nastaja težava, kako nuditi potrebno zdravljenje pod nadzorstvom zdravnika v bolnišnici sami za mnoge nosečnice, ki tako zdravljenje potrebujejo. Hkrati bi bilo treba, vsaj po predpisih, zadržati porodnico 3 dni po porodu v oskrbi, kar je danes zaradi stiske s prostorom nemogoče. V bolnišnici je eno samo stranišče za zdrave in bolne, za osebje in paciente. Izboljšati in modernizirati je potrebno metode dela, dobiti še novo strokovno osebje, ki je danes preobremenjeno. Samo razpored delovnih mest v treh izmenah zahteva 21 oseb, ki pa jih je vsega skupaj petnajst. Računati ne smemo dopustov, nedelj, obolenj in drugih nepredvidenih izostankov.

Na poti proti savskemu mostu, ob razmišljanju o vseh teh uspehih, o človečanski vlogi te ustanove, se je reporterju vsiljevala misel, ali ni to tudi eden velikih uspehov zadnjih let, ali ni to veliki prispevek delovnim ljudem za izboljšanje njihovega življenja? Iz »Tiskanine«, »Planike« in »Iskre« se je vsulo delavstvo. Ura je bila dve. Koliko žena s čakarji in torbicami hiti domov k družini, k otrokom... Koliko teh je dobilo pomoč v hiši nad Gaštejskim klancem?

KAMEN spolitike

JELENOV KLANEC POTREBEN UREDITVE

Potnik, ki gre po Jelenovem klancu v mesto Kranj, je prav gotovo razočaran nad pripovedovanjem o lepem ali morda celo romantičnem Kranju. Prav gotovo

vo ga je morala miniti vsa romantika, ko je ob desni strani Jelenovega klanca lahko videl marsikaj (k sreči so vse te »lepotice« sedaj pod snežno odejo). Venjeto pa mu je najbolj ostalo v spominu poslopje na ovinku Jelenovega klanca, ki ga prikazuje slika. Razbita okna, polomljeni okvirji, umazan omet — skratka kot ostanek ruševine davne preteklosti. Vsekakor naj bi prizadeti poskrbeli za lepši izgled Jelenovega klanca v Kranju.

600.000 DINARJEV ZA KOKOŠJO DRUŽINO

V Mojstrani so lani zgradili pri posloju železniške postaje novo stranišče, namenjeno potnikom. Stroški za gradnjo tega objekta so znašali približno 3 milijone dinarjev. Vse prav, če

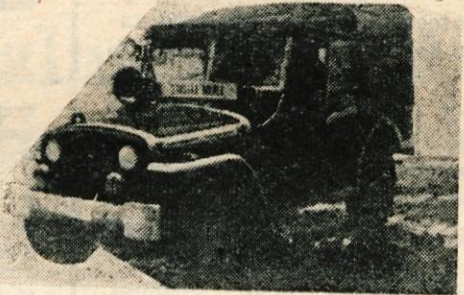
ne bi nekdanji postajenačelnik uporabljal eno petino tega stranišča za svojo kokošjo družino. Preračunano v denar, je kokošji dom precej drag — velja »samo« 600.000 dinarjev, razen tega pa to dejstvo vsekakor tudi postaja ne more biti v okras in prav bi bilo, da bi kokoši na železniški postaji v Mojstrani dobile primernejše domovanje.

POJASNILO

V 14. številki »Glasa Gorenjske« smo v rubriki »Kamen spolitike« objavili dopis tov. I. O. Zg. Bitnje, »So ceste le za šoferje?«, kjer v zadnjem stavku piše: »Avtomobil, ki je obrizgal mene, je imel napis »Transturist« Skofja Loka, naložene pa je imel deske.« Zaradi nenamerne pomote danes popravljamo ta stavek — dopisnik nam je pisal takole: »Bil je to avtomobil »Transturista« iz Skotje Leke. Vozil je deske.«

Nagradno žrebanje bo v ponedeljek

Nagradno žrebanje za naročnike »Glasa Gorenjske«, ki imajo poravnano vsaj polletno naročnino vnaprej, bo v ponedeljek, 17. t. m. na novinarskem večeru v kino dvorani v Radovljici. V zabavnem delu novinarskega večera sodelujejo Lipe Revše iz Kranja ter Ahačičev kvintet. Vabljeni!

»ALCOTEST« JE SPREGOVORIL

Pogledi so nam obtičali na tovornjaku S-3622 podjetja »Avtopromet« Gorjanci iz Novega mesta. — »Tale šofer je pa z Dolenjskega doma,« sem se razveselil. Pomenljivo smo se spogledali. Moja prognoza je bila pravilna. Še preden je šofer Franc Dolenšek (še ime je govorilo, da je doma z Dolenjskega) napihnil vrečico, je priznal, da je pred nekaj urami popil kozarček pelinkovca. — On in »Alcotest« sta govorila resnico: kristalčki so rahlo pozeleneli. Šofer Dolenšek je pil. Sledil je odzvem krvi. Analiza bo pokazala odstotek alkohola v krvi. Seveda bo ta odstotek sila majhen. Od enega kozarčka, možakar, kakršen je Dolenšek, ne more biti pijan.

Veste, možakar se je na vse načine izvijal, se pritoževal nad slabim vremenom, preklinjal naporno vožnjo, končno je pa le pravo iztuhtal. Takole se je branil: »Kaj pa če vpliva na Alcotest to, ker nakladam in prevažam vino!«

Ko smo ga potolažili, da s te plati ni nevarnosti, sem ga vprašal: »No, Dolenšek, gotovo boste posvarili svoje kolege pred Alcotestom?«

»Figo — nikomur ne bom ničesar povedal,« se je zarezal. »Naj pa še drugi nasankajo!«

Ta dan se nam je »sreča« še enkrat nasmehnila. Ko smo se vračali, smo v Naklem prestregli tovornjak S-1818. Šofer Vlado Hebar je pil, sicer ne mnogo, vendar dovolj, da je Alcotest signaliziral: C₂H₅OH — alkohol.

»Koliko časa ste šofer?«
»Enajst let.«
»Ste kdaj doživeli karambol?«
»Se ne.«

In kaj bi bilo, če bi Hebar ali eden izmed šoferjev, ki smo jih ta dan preizkusili z »Alcotestom«, čez mero pil? Vsak komentar je odveč...

Eno je jasno: za brezobzirne šoferje, ki ga radi čez mero srkajo, bodo poslej napočili črni časi. Leto in dan, ob lepem in slabem vremenu, bo prijatelj šoferjev »Alcotest« križaril po gorenjskih cestah in iskal grešnike.

S. S.

Strogo zaupno!

»ALCOTEST« - prijatelj ali sovražnik šoferjev?

Prometni oddelek TNZ v Kranju. Ura je sedem. Zbrali smo se pred velikim stenskim zemljevidom Gorenjske. Zemljevid kot vsi drugi: vanj je zarisano cestno omrežje, vmes pa so posejana mesta in vasi. Kaj neki pomenijo bučice z raznobarnimi glavami? Ponekod so zapičene v zemljevid posamič, drugje, zlasti tam, kjer so zarisana večja naselja, štrle iz zemljevida kot jezeve bodice.

»Sleheina teh bučic pomeni prometno nesrečo,« je tolmačil šef prometnega oddelka. »Kakšna je bila nesreča — lažja, težja ali celo smrtna, pa nam pove barva bučik.«

ZALOSTNA BILANCA

Brez pretiravanja: ob pogledu na to, nemo kroniko se človek zgrozi. Če bi razvrstili vse bučice po barvah in jih prešteli, bi zvedeli, da...

Je bilo lani na Gorenjskem 237 prometnih nesreč, od tega 84 lažjih, 96 težjih in 10 smrtnih. Škoda na vozilih je znašala preko 15 milijonov. Kdo je kriv za vse te nesreče? Vzrok je sicer več, najpogosteje pa pride do nesreče zavoljo prehitre vožnje skozi naseljene kraje. Te ugotovitve pa utegnejo biti še posebno boleče, če dostavimo, da je 23 prometnih nesrečam botroval alkohol in zahteval 16 smrtnih žrtev.

»Število motornih vozil se večja iz leta v leto,« sem prekinil tišino. »Sodim, da vzporedno s tem številom narašča tudi število prometnih nesreč.«

»To je tudi tisto, kar nam dela sive lase,« je povzel šef prometnega oddelka in začel listati po statistiki. »Poglejmo, kako je s to zadevo!« Leta 1954 je bilo na Gorenjskem 91 nesreč, naslednje leto 161, leta 1956 se je število povzpelo na 175 in lani, kot rečeno, na 237. Kako bo čez dve ali tri leta, si lahko mislimo!

PETORICA V JEEPU

Ura je 7 in 30 minut. Se kratek posvet in že je avtomobil kranjske prometne milice s 5 potniki odpeljal v mrko sivino deževnega jutra. Na prednjih sedežih pripadnika prometne milice, zadaj šef prometnega oddelka, dalje medicinski izvedenec TNZ in novinar z dobro mero radovednosti.

Kam? Strogo zaupno! Le redki vedo za nalogo, ki jo mora opraviti petorica v jeeppu.

Smer: proti Jesenicam.
Deževne kaplje tolčejo v vetrobran, stroj buči in požira daljavo. Pogledi petorice v jeeppu prebadajo megleno sivino jutra. Podoba je kot bi nekaj iskali... nekoga čakali. Zdaj zdaj ga utegnejo srečati.

Polica je za nami. Se pol kilometra imamo do Nakla. Nenadoma se iz deževne zavese pred nami izlušči tovornjak. Vse bliže in bliže prihaja. Zavore našega voza zaskripljejo. Prej kot v 10 sekundah smo na cesti. Dež nas neusmiljeno pere.

STOP! STOP!

Se sto metrov in tovornjak bo prispel do nas. Stop! Prometni miličnik je dal šoferju v tovornjaku znak, naj ustavi. Čemu? Morda gre za kontrolno vozniških dovoljenj? Ne, tokrat je po sredi čisto nekaj drugega.

»Ste danes že kaj pili, alkohol namreč?« je vprašal prometni miličnik malce začudenega šoferja Jožeta Ulčnika, privatnega avtoprevoznika iz Tržica.

»Ne,« je odločno zanimal.
»Bomo videli,« je z rahlo pretečim naglasom povzel prometnik in izvlekel iz torbe neko čudno pripravo: vrečico iz plastične mase in ampulo z rumenimi kristali.

Posebnega komentarja ne bo treba. Priprava, o kateri je pred časom pisal že »TT« v svoji reportaži C₂H₅OH, se imenuje »Alcotest« in služi za ugotavljanje alkohola v organizmu.

Šofer je skozi ampulo, ki služi hkrati tudi kot

ustnik, napihnil vrečico. Poskus je bil negativen. Kristalčki in ampuli, ki sicer pozeleno, če piha skozi ustnik človek, ki je zaužil alkohol, to pot niso spremenili barve. — Šofer Ulčnik to jutro ni pil. Z zmagošlavnim nasmehom je sedel v tovornjak in odpeljal.

Naslednji poizkus smo napravili pred gostilno v Naklem. Ustavili smo tovornjak Cestnega nadzorstva iz Ljubljane in šoferju Stanku Starcu potisnili med zobe tisti cucelj. — Rezultat: negativen!

Resnici na ljubo povedano: kar malce razočarani smo bili, ko smo se pognali naprej proti Jesenicam. Na odcepu ceste Podnart—Kropa smo ustavili dva tovornjaka. Šofer prvega s številko S-3209 je bil Karel Beguš.

»Ste danes kaj pili?«
»Ne! Kadar pijem — pijem zvečer. Ze res — pogosto mi ta ali oni ponudi kozarček, pa se raje vzdržim.«

Potlej je napihnil vrečico »Alcotesta«. Rezultat: negativen.

Pil — ne pil... »Alcotest« se nikdar ne zmoči

»Veste, posebno hudo je, kadar vozim na Jamnik,« se je nasmehnil, ko je sedel za krmilo. »Tam je češnjevec doma,« je še hudomušno pristavil in pogljal.

Tudi šofer tovornjaka S-3206, Simon Pogačnik, to jutro ni zaužil alkohola.

GOSTILNA »LOVRENC« NA ČRNIVCU OGRÖZENA

Ko smo se pozneje ustavili v gostilni »Lovrenc« na Črnivcu, nam je gostilničar takole pripovedoval: »Zadnje dni šoferji precej govore o tistih »mehurjih«. To bo tudi krivo, da zadnje čase manj pijejo. Ne vem, kako bo, če se bodo tudi v bodoče tako izogibali pijači. Naš »kšeft« je ogoznen!

Na Jesenicah smo izprašali vest še šoferjema gradbenih podjetij »Projekt« Kranj in »Gradis« Ljubljana. To sta bila Marjan Triler in Jože Kušterle. Fanta nista pila.

»Vraga, vse kaže, da so se šoferji zarotili proti nam in alkoholu,« je bental šef prometnega oddelka, videti pa je bilo, da je tega dejstva na moč vesel. Pa kdo bi našteval vse primere vestnih šoferjev, kjer smo z Alcotestom pošteno spodrsnili. Končno se nam je nasmehnila sreča — če hočete tudi smola!

Obiskali smo skladišče podjetja »Vino - Gorenjska« na Jesenicah. Najprej smo se lotili domačega šoferja.

»Tu je vino doma,« smo se bodrili, ko je šofer Emil Tratnik napihoval Alcotest. — Preklicani mehur — zatajil je!

MIMI MALEŃSEK KONIC VIGENCI ROMAN 116

»Dekletu se meša od bridkosti, ti pa bodi mirna, Ana,« ji je prigovarjala.

Ana se ji je iztrgala iz rok, pogledala po ljudeh, ki so se odmikali in kakor brez uma spraševala:

»Ali ji verjamete, da sem bratu privoščila smrt? Ali ji verjamete? Jaz sem ga zredila, ko nama je mati umrla! Vse bi raje izgubila... O, ali verjamete?«

Ženske so ji prigovarjale naj se pomiri, možje so mrmrali, da bi si ob mrliču ne smeli metati očitkov v obraz. Španovi so se poslovlili. Oče in mati sta držala vsak za eno roko Marinko, ki se je neprestano ozirala na oder in odvrlela sta jo ven, da bi spet ne začela kričati. Ko so odšli in so Ano spravili nazaj v kuhinjo, so kropilci posedli, da bi čuvali mrliča. Skrivnostno šepetaje so zaupali drug drugemu, da s to nesrečo morebiti le ni bilo vse tako nedolžno. Stric Miklavž je menda spričo prvega tarberharja rekel, da je bila vrv podrezana... Razšli so se pred polnočjo in nihče ni pel pri mrliču, nihče zbijal šal, kakor je bila sicer navada.

Dva dni je ležal Aleš na odru, potem so ga pokopali. Pogrebcev je imel toliko, kakor že zlepa ne kdo. Prva je stopala za krsto Ana, zraven nje Dominik. Ko so začeli metati prst na krsto, je tako jokala, da jo je moral podpreti, sicer bi se zrušila. Gospod Filip, ki je pokopaval, je bil resen, kakor ga še ni videla, glas se mu je tresel, postaral se je. Ljudje, ki so ga videli na pogrebu starega Gašperina so govorili, da ga je nečakova smrt hudo prizadela.

Potem so v zgornji hiši spet imeli pogrebščino, že drugo v tako kratkem času. Ana je celo med pogrebščino večkrat zahtela; kadar se je spomnila, da so hoteli zgornjo hišo pripraviti bratu za poročno spalnico, se ji je milo storilo. Pogrebem se je smilila, da niso več drezali vanjo z vprašanji. Na koncu mize je sedel Dominik in se tudi otresel vprašanj.

»Jaz nisem videl, kako se je zgodilo. Ko sva s stricem prišla k njemu, je ležal pod kopico in ko sva ga vzdignila, je bruhnil kri,« je odgovarjal. Bil je bled in večkrat si je moral obrisati znojno čelo.

Stric Miklavž je počasi pil in ga ves čas gledal z blodnimi, sovrašnimi očmi.

Gospod Filip se je tudi tokrat kmalu poslovil. Ana ga je spremila pred hišo. Doslej ji ves čas ni privoščil prijaznega pogleda. Pred hišo je rekel:

»Prišlo mi je na ušesa, da je bila vrv podrezana. Če je to res...«

»Jezus,« je pridušeno izdala Ana, »kakor gotovo je Bog v nebesih, to ni bilo res! Vem, da bi radi vrgli na Dominika... Tudi stric Miklavž je rekel tarberharju... o, poglejte jo, to vrv, jaz sem jo že imela v rokah, spravila sem jo za spomin, natanko se pozna, da se je predrgnila!«

»Če je to res,« je neusmiljeno nadaljeval stric, ne da bi se dosti menil za njene ugovore, »potem si ti, nesrečna ženska, nakopala hiši dovolj gorja s svojo poželjivostjo. Ne misli, da ne boš kaznovana!«

»Jezus usmiljeni, ali me hočete umoriti?« je kriknila nečakinja in silovito zajokala. »Ne vem več, kaj se z menoj godi, sploh ničesar več ne razumem! Ali ni dovolj hudo, da smo ga pokopali, ali hočete še mene uničiti?«

»Zgonc najbrž drugače misli,« je odrezavo rekel stric. »Ali eno sem sklenil, ko sem zvedel za njegovo smrt. Zapustil bom svoj denar cerkvi in določil, da se mora porabiti za reveže. Ti si zdaj dovolj bogata.«

Potem se je odpeljal, Ana pa se je kakor pijana opotekala nazaj v hišo. Tisto o denarju je skoro preslišala, samo, vrv, o kateri govore, da je bila podrezana, ji ni šla iz glave.

Zvečer, ko je postala hiša mrtva in prazna, sta se z Dominikom odpravila spat. Ana je položila otroka v zibel in ko je zaspal, se je odločila, da bo vprašala Dominika. Vse telo ji je bilo napeto od bojznosti, kaj se ji bo razodelo. Ni nemogoče, ne popolnoma nemogoče! Spomnila se je, kaj ji je govoril tisto noč, ko je Aleš prvič omenil ženitev. Vzravnila se je in strogo poklicala moža, ki se je slačil:

Radijski sprejemnik v ušesni školjki

Transistorji v zadnjem času vedno bolj izpodrivajo elektronke — vsaj na nekaterih področjih elektronike. Njihove prednosti so zlasti majhna poraba električnega toka, velika mehanska odpornost in zelo majhne izmere. Vendar izgleda, da se ob sedanjih transistorjih razvoj še ni ustavil. Pred

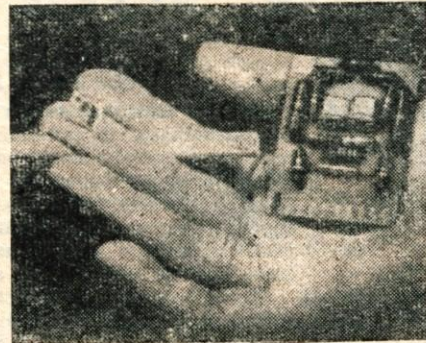
krogov, omogoča elektroni, da izdeluje naprave naravnost neverjetno

Sprejemnik v ušesu

kratkim so objavili, da je dr. J. W. Lathrop v laboratorijih ameriške vojske — Diamond Fuse Laboratories — v Washingtonu izdelal prve tiskane transistorje. To pomeni nadaljevanje smeri, ki je v elektroniki vodila od vezi, izvedenih z vezalno žico, k tiskanim tokokrogom. Transistor dr. Lathropa je izredno majhen, kot kaže slika, na kateri ga vidimo kot majhno črno piko na pravokotni ploščici, pritrjeni na sredinec roke. Za primerjavo so na sliki še običajni transistorji — spodaj v sredini — in cigareta. Novi transistorji so menda izredno odporni proti mehanskim vplivom in bodo postali važen sestavni del »elektronskih možganov«, ki vodijo velike rakete.

Uporaba miniaturnih sestavnih delov, zlasti transistorjev, ki so zamenjali marsikje elektronke, in tiskanih toko-

Lathropov transistor

malih izmer. Na sliki vidimo radijski sprejemnik za specialne namene, ki ga lahko nosimo kar pritrjenega v ušesni školjki. Izdelala sta ga inženirja Bock in Pietsch iz Hannovra.

ATOMSKE BOMBE NAD AMERIKO

Poročajo, da je od leta 1954 pa do danes padlo na ozemlju Združenih držav Amerike sedem velikih bombnikov, ki so nosili atomske in vodikove bombe. List dodaja, da so ameriški bombniki nekajkrat odvrgli »nevarno breme« v morje, ko so piloti zaradi okvar na letalih ugotovili, da ne bodo mogli varno pristati na letališčih. Uradni krogi teh podatkov ne zanikajo. Zanimivo pa je, da še ni nikoli taka bomba eksplodirala.

Viharji so divjali po mnogih krajih Združenih držav. Visok sneg je zametel ceste in polja, tako da živa duša ni mogla iz hiše. Zena Josepha Hudsona, ki ima hišo v hribih blizu Washingtona, pa bo vsak hip rodila. Nujno bi jo bilo treba odpeljati v bolnišnico, toda kako? Sneg je bil globok več kot meter!

Toda Joseph ni bil zastoj tankist v zadnji vojni. Prijel je za telefonsko slušalko in zaprosil vojaško poveljstvo, da mu pomaga. Kmalu je tank, težak 45 ton, povaljal visoki sneg in prebil pot do bolnišnice.

Bil je pravi čas! Deset minut kasneje mu je žena rodila zdravega fantiča.

Kaj meni človeštvo o možnosti nove vojne?

Večina človeštva ne veruje v možnost nove svetovne vojne, temveč je prepričana, da bosta Vzhod in Zahod našla pot do pomiritev. Do tega prepričanja je prišel zahodnonemški inštitut za raziskovanje javnega mnenja »Emnid«, ko je preiskal mnenje prebivalcev dvanajstih svetovnih velenest. V Kopenhagenu je izrazilo 73 odstotkov vseh vprašanih prepričanje, da bo prišlo do sproščenja napetosti med Vzhodom in Zahodom. V Londonu in na Dunaju je izrazilo to prepričanje 64 odstotkov vprašanih, v New Delhiju, Berlinu in Stockholmu 58 odstotkov, v Parizu 57 odstotkov, v Torontu 54 odstotkov, v Helsinkih pa 51 odstotkov vseh vprašanih.

Večina vprašanih oseb je izjavila, da bi bilo za svetovni mir zelo potrebno in koristno, če bi se Eisenhower in Hruščev sestala. Prav tako je bila večina za to, da bi ZDA umaknile svoje sile iz Zahod-

ne Nemčije, obenem pa naj bi Sovjetska zveza umaknila svoje čete iz Vzhodne Nemčije.

ANEKDOTA

Novinar je bil premeščen v Beograd. V Sloveniji pa je začasno ostala žena z otrokom. Stalno je hodila v dopisništvo, skušala je najti telefonsko zvezo in spraševala, če je kdo z njim govoril, če se je kaj oglašil in podobno, kajti njej ni nič pisal.

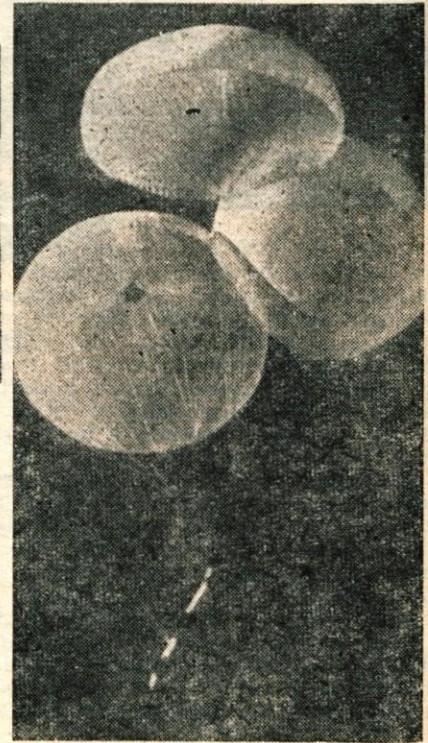
Ko ga je končno nekega dne našla po telefonu, pa je dejal: »Kako! Da nič ne pišem! Čitaj! Vsak dan je kaj mojega v časopisu.«

Taka je v kratkih obrisih današnja Brazilija. Če torej pomislimo, koliko plodne zemlje, kakšna neizčrpna rudna bogastva leže še neizkoriščena; potem vidimo, da bi na naši zemlji kaj kmalu še ne prišlo do prenaseljenosti.

Pri nas ljudje zelo radi ocenjujejo vojne kot potrebo, češ, preveč ljudi je na svetu. Samo primer Brazilija dokazuje, da bi lahko v tej državi živelo nad 400 milijonov ljudi, če bi na vsak kvadratni kilometer prišlo 50 prebivalcev, kar vsekakor ni preveč, saj ima Evropa v povprečju tako gostoto prebivalstva. Seveda je za vse to potreben predvsem mir. Brazilija je ena izmed držav, kjer je problem ljudi, investicijskega kapitala in strokovnjakov največja skrb in cokol. Če torej vzamemo Brazilijo za primer, potem nam je lahko verjeti tistim, ki trdijo, da bi na zemlji lahko živelo namesto dve in pol, kar deset milijard ljudi. Predpogoj pa je vsekakor mir, sodelovanje, pravični družbeni odnosi in napredek v korist človeka in njegovega standarda.

»MATADOR«

»Matador«, ki ga izdelujejo v treh izvedbah (TM-61, TM-61 C in TM-76 A), je ameriško raketno letalo brez pilota in s samostojnim navigacijskim sistemom. Čez krila meri okoli 9 m, trup pa je dolg približno 12 m. Doseže hitrost

1040 km/h, višino čez 10.000 m in leti nekaj sto kilometrov daleč. Pri preizkušanju Matadorja se je telo raketnega letala po končanem poletu spustilo na tla s pomočjo treh padal in tako ostalo nepoškodovano.

Zanimivosti

UMETNI DIAMANTI

General Electric Co meni na veliko izdelovati umetne diamante. Cena za karat — 4,25 dolarja. Torej so umetni diamanti dražji od naravnih, ki veljajo 2,85 dolarja za karat.

PREPREČENO IZHLAPEVANJE

Komaj štiri milijoninke cm tanka plast nekaterih maščobnih kislin, prepreči izhlapevanje vode iz odprtih posod in bazenov. Plast propušča kisik, ne pa vodnih molekul.

ZE 5000 LET

Toliko časa kopljejo zlato v egiptovskem rudniku Favakir, ki je med nekdanjimi Tebami in Rdečim morjem. Zlata ruda je v trdem granitu. Najgloblji jašek rudnika je 300 m pod zemeljsko površino. Ob glavnem vходу v rudnik so še danes odlično ohranjene freske, posvečene faraonu Akenatonu iz 18. dinastije.

PROTITUMORNI FAKTOR

Znanstveniki univerze v Wisconsinu (ZDA) so odkrili, da antiauksin, rastlinski hormon, že v razredčeni raztopini (0,0025 do 0,0050%), prepreči rast umetno presajenih tumorjev. Poskuse so delali na živalih in rastlinah.

ORJASKI RADIOTELESKOP

Predstavnik Michlganske univerze je izjavil, da bodo pričeli letošnjega junija graditi na vrhu Pic Manutena v Ameriki radio teleskop, ki ne bo dosti manjši od radioteleskopa manchesterske univerze v Veliki Britaniji. Z njim bodo lahko sprejemali radio valove z Lune, planetov in zvezd, pa tudi tiste, ki prihajajo z več milijonov svetlobnih let oddaljenih ozvezdij.

TITAN ZA TEHNIKO

Titanov nitrid in titanov karbid sta važna zaradi njune trdote, nizkega tališča in kemične upornosti. Stejeta v skupino kovinskih trdin, imata pa tudi nekatere kovinske lastnosti. Predvsem sta dobra prevodnika elektrike in toplote. Da bi zmanjšali njuno krhkost, si pomagajo tehniki s sintiranjem ali postopkom, ki je podoben cementiranju jekla. Z mehkejšim vezivom, večinoma kobaltom, sintirajo tudi druge karbide in nitride. Te izdelke poznamo tudi pri nas pod imeni widia, carboloy, titanit in tako dalje. Pri postopku, ki je podoben cementiranju jekla, pa površino predmetov nitrirajo ali karbirajo, tako da postane zelo trda in uporna zoper obrabo.

Brazilija je ena največjih držav na svetu, toda samo po površini, ki z osem in pol kvadratnih kilometrov zavzema okoli polovico Južnoameriškega kontinenta. Po njenem ozemlju teče največja reka sveta, Amazonka, ob kateri so še popolnoma neraziskani predeli in neznana indijanska plemena. Dasi ravno je država po obsegu tako zelo obširna, po svojih surovinskih bazah pa med prvimi na svetu, je Brazilija zelo malo naseljena, saj premore komaj okoli 40 milijonov prebivalcev in ima približno 6 ljudi na en kvadratni kilometer. Prebivalstvo tvorijo belci, črnci, indijanci in mulati. Belcev je vedno več, kajti Brazilija je dežela bodočnosti in pribežališče izseljencev iz vseh delov sveta. Če pomislimo, da imata dve glavni mesti vsaka nad dva milijona prebivalcev, da so ljudje po večini skoncentrirani v mestih in naselvitvenih oazah okoli velikih plantaž, v industrijskih bazenih itd., potem nam je jasno, da Brazilija z zelo majhnim odstotkom izkorišča naravna bogastva,

Dežela najboljše kave in velikih kontrastov

da jo hromi nenaseljenost, da se zgublja v svojih prostranstvih pragozdov, savan, močvirij in gorskih masivov. Življenje je skoncentrirano predvsem na obalno področje. Prometna mreža je tako majhna, da ima Brazilija komaj nekaj več cest kot otok Ciper v Sredozemlju. Da pa bi vso to razsežno pokrajino, ki se razteza od pragozdovnih področij Amazonke do Andov, pa od Atlantskega oceana na jug, kjer se kontinent zoži, mogli kontrolirati in voditi, je v državi nad 600 radijskih postaj in močan zračni promet.

Brazilija je prva v svetu v proizvodnji kave. Le-te pridelajo nad milijon

ton letno. Tudi kakao, kavčuk, sladkorni trs, koroza, oljarice, bombaž, sadje, živina in rudarstvo predstavljajo glavne proizvode v državi. Toda kljub temu, da je Brazilija v glavnem agrarna država, morajo uvažati letno tudi po milijon in pol ton hrane. Veliko si v Braziliji obetajo od petrolejskih vrelcev. Prezident Kubiček, ki je po rodu Čeh, je obljubil Braziljancem, da se bo država v nadaljnjih petdesetih letih hitreje razvijala. Tako je obljubil, da se bo proizvodnja nafte povečala za osemkrat, da bodo v naslednjih letih povečali proizvodnjo električne energije od treh na pet milijonov kilovatov.